

Додаток
до розпорядження начальника
обласної військової адміністрації
від 19.08.2024 № 817/2024-р

ІНФОРМАЦІЯ **про організацію надання реабілітаційної допомоги** **у закладах охорони здоров'я області**

Забезпечення надання якісної, комплексної, безперервної та орієнтованої на пацієнта безоплатної реабілітаційної допомоги як військовому, так і цивільному населенню, без прив'язки до статусу чи групи інвалідності, визначено пріоритетом держави.

Організація надання медичної і реабілітаційної допомоги здійснюється відповідно до вимог низки законодавчих та підзаконних актів. Основні засади щодо реабілітаційної допомоги в охороні здоров'я визначені Законом України “Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я”. Зокрема, статтею 16 цього закону визначено повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в реабілітаційній галузі.

У системі реабілітації виділяють реабілітацію у сфері охорони здоров'я та інші види, визначені законодавством. Реабілітація у сфері охорони здоров'я – це комплекс заходів щодо особи з обмеженнями повсякденного функціонування, що здійснюють фахівці з реабілітації, які працюють у реабілітаційних закладах, відділеннях, підрозділах, територіальних громадах у складі мультидисциплінарної реабілітаційної команди або самостійно. Одночасне проведення різних видів реабілітації є комплексною реабілітацією. Мета та завдання різних видів реабілітації мають взаємоузгоджуватися.

Реабілітаційна допомога надається на первинному та спеціалізованому рівнях медичної допомоги. Координація руху пацієнтів з питань надання реабілітаційної допомоги здійснюється відповідно до індивідуального реабілітаційного плану у різні реабілітаційні періоди (гострий, післягострий, довготривалий).

На первинному рівні медичної допомоги забезпечується надання реабілітаційної допомоги низького обсягу фахівцями з реабілітації, які працюють самостійно, в амбулаторних умовах або у вигляді домашньої реабілітації у післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах; у територіальних громадах, реабілітаційних закладах, відділеннях та підрозділах протягом довготривалого реабілітаційного періоду та лікарями, що надають первинну медичну допомогу, які координують процес скерування пацієнтів.

На спеціалізованому рівні медичної допомоги забезпечується надання реабілітаційної допомоги в усіх реабілітаційних періодах у стаціонарних та амбулаторних умовах.

Найоптимальнішим шляхом для вирішення питання доступності реабілітаційної допомоги визнано розбудову системи реабілітації на базі кластерних та

надкластерних лікарень спроможної мережі закладів охорони здоров'я (далі – ЗОЗ) для забезпечення належної якості послуг за участю висококваліфікованого персоналу. У таких ЗОЗ до кінця поточного року мають функціонувати стаціонарні реабілітаційні відділення на 20-60 ліжок із залами фізичної терапії, ерготерапії, кабінетами з надання індивідуальної реабілітаційної допомоги, з терапії мови та мовлення тощо.

Для нашої області (Хмельницького госпітального округу) – це 11 ЗОЗ, з них 2 надкластерних (обласна та обласна дитяча лікарні) та 9 кластерних:

у Шепетівському кластері – Шепетівська, Славутська лікарні;

у Хмельницькому – Хмельницькі міська та міська дитяча лікарні, Волочиська, Городоцька, Старокостянтинівська багатопрофільні лікарні;

у Кам'янець-Подільському кластері – Кам'янець-Подільська міська і Дунаєвецька багатопрофільна лікарні.

Крім того, до проведення реабілітації відповідно до потреб населення області залучено також обласний госпіталь ветеранів війни, обласний заклад з надання психіатричної допомоги, обласний спеціалізований будинок дитини та СМСЧ м. Нетішин.

У СМСЧ м. Нетішин функціонує реабілітаційне відділення на 25 ліжок.

Планується також відкриття у III кварталі цього року оновленого реабілітаційного відділення на 30 ліжок у Шепетівській лікарні та Славутській – на 20 ліжок, у 2025 році.

У Кам'янець-Подільській лікарні функціонує реабілітаційне відділення на 22 ліжка.

Відкриття реабілітаційного відділення на 20 ліжок у Дунаєвецькій лікарні планується у III кварталі цього року.

Функціонують реабілітаційні відділення у Хмельницькій міській лікарні на 60 ліжок, Хмельницькому обласному госпіталі ветеранів війни на 52 ліжка, Хмельницькій міській дитячій лікарні на 30 ліжок, Старокостянтинівській лікарні на 20 ліжок.

Проводиться робота з відкриття реабілітаційних відділень на 20 ліжок у Городоцькій (у вересні цього року) та Волочиській (2025 рік) лікарнях.

В обласній та обласній дитячій лікарнях наразі відсутні умови (площі) для організації стаціонарних реабілітаційних відділень. В обласній дитячій лікарні розпочато підготовчі роботи з добудови лікувально-діагностичного корпусу за сприяння Міністерства охорони здоров'я України та міжнародних партнерів (Світового Банку).

Функцію надання реабілітаційної допомоги дорослому населенню замість обласної лікарні виконує обласний госпіталь ветеранів війни, який на сьогодні є найпотужнішим закладом з реабілітації в області. Для розширення спектру реабілітаційних послуг у цьому закладі Департаментом спільно з адміністрацією закладу розроблено проєкт обласної Програми психологічної реабілітації війсь-

ковослужбовців та їх сімей у КНП “Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни” Хмельницької обласної ради на 2024-2025 роки.

У кластерних лікарнях, які планують відкриття стаціонарних реабілітаційних відділень, проводяться ремонтні роботи та підготовка спеціалістів. Актуальною потребою для майже усіх закладів залишається придбання необхідного реабілітаційного обладнання відповідно до затвердженого Міністерством охорони здоров'я України Примірного табелю матеріально-технічного оснащення стаціонарних реабілітаційних відділень, підрозділів закладів охорони здоров'я, які надають реабілітаційну допомогу дорослим у післягострому реабілітаційному періоді.

Доказову та ефективну реабілітацію мають надавати мультидисциплінарні реабілітаційні команди. Міністерство охорони здоров'я України розширило перелік спеціалістів цих команд: це психотерапевти, лікарі фізичної реабілітаційної медицини, фізичні терапевти, ерготерапевти, клінічні психологи, медичні психологи, терапевти мови й мовлення.

За вимогами НСЗУ для надання реабілітаційної допомоги в закладі мають бути такі спеціалісти: лікар фізичної реабілітаційної медицини (щонайменше 2 особи), лікар-психолог та/або лікар-психотерапевт, психотерапевт, клінічний психолог, психолог (2 особи), фізичний терапевт (2 особи для амбулаторного пакета та 3 для стаціонарного), ерготерапевт (2 особи), асистент фізичного терапевта та/або асистент ерготерапевта, фізичний терапевт (1 особа для амбулаторного пакета та 3 для стаціонарного), логопед/терапевт мови та мовлення (1 особа). Фахівці психологи та логопеди можуть працювати за сумісництвом, інші – за основним місцем роботи.

Визначені ЗОЗ області наразі працюють над вирішенням питання кадрового забезпечення реабілітаційних відділень, у тому числі у тісній співпраці з Міністерством охорони здоров'я України та закладами вищої медичної освіти як шляхом залучення нових фахівців, так і перенавчання наявних.

Оскільки на посадах психолога, ерготерапевта, фізичного терапевта, їх асистентів, логопеда (терапевта мови та мовлення) можуть працювати спеціалісти з немедичною освітою, варто врахувати спроможність з підготовки цих спеціалістів за спеціальностями 227 “Терапія та реабілітація” закладів вищої освіти області: Хмельницького національного університету, Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка та Відкритого міжнародного університету розвитку людини “Україна” Хмельницького інституту соціальних технологій.

Стаціонарна реабілітаційна послуга має надаватися мінімум 14 днів із тривалістю процедур на кожного пацієнта від трьох годин на день. У центрі уваги фахівців мультидисциплінарної команди – потреби та побажання пацієнта, відповідно до яких формується індивідуальний реабілітаційний план. Повне залучення людини до процесу реабілітації обов'язкове.

Маркером якості реабілітаційних послуг в охороні здоров'я є контракт ЗОЗ із Національною службою здоров'я України (далі – НСЗУ) за пакетами “Реабі-

літаційна допомога дорослим і дітям у стаціонарних умовах” та “Реабілітаційна допомога дорослим і дітям в амбулаторних умовах”, а також “Медична реабілітація немовлят, які народились передчасно та/або хворими, протягом перших трьох років життя”. Наявність договору з НСЗУ свідчить, що заклад відповідає мінімальним вимогам для надання таких послуг.

За пакетом “Реабілітаційна допомога дорослим та дітям у стаціонарних умовах” договір з НСЗУ уклали 6 комунальних ЗОЗ області: обласний госпіталь ветеранів війни, Хмельницька міська та міська дитяча лікарні, СМСЧ м. Нетішин, Кам’янець-Подільська та Старокостянтинівська лікарні.

За пакетом “Реабілітаційна допомога дорослим та дітям в амбулаторних умовах” 8 комунальних ЗОЗ області уклали договір з НСЗУ: обласний госпіталь ветеранів війни, обласний спеціалізований будинок дитини, Хмельницький міський лікувально-діагностичний центр, Хмельницька міська дитяча лікарня, СМСЧ м. Нетішин, Кам’янець-Подільська, Славутська і Старокостянтинівська лікарні.

За пакетом “Медична реабілітація немовлят, які народились передчасно та/або хворими, протягом перших трьох років життя” 3 комунальні ЗОЗ області уклали договір з НСЗУ: Хмельницька міська дитяча та Славутська міська лікарні, СМСЧ м. Нетішин.

Обсяги реабілітаційної допомоги у законтракованих медичних закладах області зросли. Так, у 2023 році стаціонарну реабілітацію отримали 2698 осіб, протягом 6 місяців цього року – 2038, амбулаторну – відповідно, 1796 та 1671 особа.

Сумарний обсяг фінансування з державного бюджету за програмою медичних гарантій становив для області у 2023 році за всі реабілітаційні послуги 35 млн 673,1 тис. грн (амбулаторні – 17728,8 тис. грн, стаціонарні – 17944,3 тис. грн), за 6 місяців 2024 року (оперативні дані) – 21 млн 243 тис. грн (з них за амбулаторні 8773,0 тис. грн, стаціонарні – 12470,0 тис. грн).

У сфері охорони здоров’я державна концепція передбачає створення 6 потужних спеціалізованих реабілітаційних медичних закладів національного рівня загальною місткістю до 1500 ліжок (у містах Київ, Львів, Вінники, Клевани Рівненської області, Харків, Дніпро, Одеса), які охоплюють пацієнтів із травмами спинного мозку, важкою нейротравмою, що потребують складної скелетної реабілітації, складної реабілітації у разі ампутацій та психологічного відновлення.

Для забезпечення державної стратегії з розвитку реабілітаційної допомоги в охороні здоров’я області власникам та керівникам визначених ЗОЗ необхідно створити відповідну матеріально-технічну базу у стаціонарних реабілітаційних відділеннях, укомплектувати такі відділення підготовленими кадрами спеціалістів відповідно до вимог НСЗУ, забезпечити їх оснащення.

Директор Департаменту охорони
здоров’я обласної державної
адміністрації

Олександр ЗАВРОЦЬКИЙ